

KNHB

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
HOCKEYBOND

ADVIESRAPPORT MASTERPLAN GROOT UTRECHT

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
2.1 Onderzoek veldcapaciteit	4
2.2 Adviesrapport	4
3. Korte samenvatting resultaten onderzoek	5
3.1 Recente ontwikkelingen in de hockeysport	5
3.2 Huidige situatie in de hockeysport	5
3.3 Toekomstige situatie in de hockeysport	5
3.3.1 Bevolkingsprognosemethode	5
3.3.2 Ledenontwikkelingsmethode	6
3.3.3 Interpretatie doorberekeningen	6
3.4 Herkomst hockeyleden	6
3.4.1 Herkomst hockeyleden	6
3.4.2 Reisafstand	6
3.5 Conclusie	6
4. Overzicht mogelijke oplossingsrichtingen	7
4.1 Oplossingen binnen bestaande veldcapaciteit	7
4.1.1 Gecreëerde ruimte binnen bestaande veldcapaciteit	7
4.1.2 Lopende projecten ter vergroting bestaande veldcapaciteit	7
4.1.3 Nog te creëren mogelijkheden ter verruiming bestaande veldcapaciteit	9
4.1.3 Overige	10
4.2 Oplossingen met extra veldcapaciteit	10
4.2.1 Nog te creëren ruimte met extra veldcapaciteit	11
4.2.2 Financiering	11
4.2.3 Multifunctionele velden	12
4.3 Conclusie	12
5. Planning	14
Bijlage 1: regio's waar extra velden nodig zijn	15

1. Samenvatting

Het onderzoek van het Mulier Instituut maakt duidelijk dat het huidige aanbod aan hockeyruimte niet meer voldoet aan de behoefte aan hockeyruimte. Ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio, heeft deze ontwikkeling ervoor gezorgd dat hockeyers niet bij een hockeyvereniging in hun eigen gemeente terecht kunnen, en zich hebben moeten aansluiten bij een vereniging in een andere gemeente. Of zelfs niet kunnen starten met hockey. Ook kampen veel verenigingen, ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van nieuwe verenigingen, met een veldentekort (12 van de 19 verenigingen).

In de toekomst zal de behoefte aan ruimte voor hockey alleen nog maar groter worden. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de doorstroming binnen de jeugd (en van jeugd naar senioren), de bevolkingsgroei, de huidige wachtlijsten en de enorme populariteit van de sport.

Oplossingen voor deze groeiende vraag naar hockeyruimte liggen in het beter gebruik maken van de huidige capaciteit én het creëren van meer ruimte (dus meer hockeyvelden).

De geconstateerde tekorten zijn, op USHC na, allemaal van toepassing op zaterdag. Op zondag worden de velden aanzienlijk minder intensief gebruikt.

Zoals in dit adviesrapport wordt aangegeven zijn de verenigingen en de KNHB druk bezig om de knelpunten op de wedstrijddagen te verkleinen door flexibeler te worden in de speeldagen en zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van het tijdsframe waarin wedstrijden gespeeld mogen worden op een wedstrijddag. Deze initiatieven zullen echter onvoldoende zijn om de verwachte groei op te vangen.

Willen we de wachtlijsten structureel oplossen en er voor zorgen dat alle kinderen¹ die willen hockeyen ook kunnen hockeyen (zowel de verwachte groei als de kinderen die nu op de wachtlijst staan), dan zullen er ook extra velden moeten worden aangelegd.

In bijlage 1 (bladzijde 15) zijn door de KNHB en de verenigingen, op basis van het onderzoek van het Mulier Instituut, regio's aangewezen waar de nood het hoogst is. Belangrijk is om met elkaar te kijken (verenigingen, gemeente en de KNHB) welke mogelijkheden er zijn om extra velden te realiseren en hoe we deze velden inclusief de bestaande velden nog optimaler benutten.

¹ Én volwassenen in het geval van USHC.

2. Inleiding

De hockeyverenigingen in de regio Utrecht worden geconfronteerd met het feit dat de vraag om te hockeyen aanmerkelijk groter is dan het (ruimtelijk) aanbod dat verenigingen momenteel kunnen bieden. Dit leidt tot lange wachtlijsten en kinderen/volwassenen die niet kunnen hockeyen.

Bij de KNHB is daarom het idee ontstaan om een Masterplan Groot Utrecht te ontwikkelen. Het Masterplan Groot Utrecht richt zich op de veldcapaciteit in Utrecht én de omliggende gemeenten. Dit omdat het wachtlijstvraagstuk en de toekomst van het Utrechtse hockey zich niet beperken tot de gemeentegrenzen, maar ook invloed hebben op verenigingen uit de omliggende gemeenten. In dit masterplan wordt ook gezocht naar andere oplossingen dan enkel veldaanleg opdat er meer kinderen/volwassenen kunnen hockeyen en de wachtlijsten korter worden c.q. verdwijnen.

De volgende gemeenten en verenigingen zijn betrokken bij het Masterplan Groot Utrecht:

<i>Gemeente Utrecht</i>	<i>Gemeente houten</i>	<i>Gemeente Woerden</i>	<i>Gemeente Nieuwegein</i>
1. SV Kampong	7. HC Houten	8. M.H.C. Woerden	9. M.H.C. Nieuwegein
2. Zwaluwen			
3. USHC			
4. M.H.C. Fletiomare			
5. H.C. Rijnvliet			
6. Hockeyclub UNO			
<i>Gemeente Zeist</i>	<i>Gemeente De Bilt</i>	<i>Gemeente IJsselstein</i>	<i>Gemeente Bunnik</i>
10. SV Phoenix	12. MMHC Voordaan	14. HC IJsseloever	15. HC Kromme Rijn
11. Z.S.V. Schaerweijde	13. SCHC		
<i>Gemeente Stichtse Vecht</i> ²	<i>Gemeente Montfoort</i>	<i>Gemeente Vianen</i>	<i>Gemeente Utrechtse Heuvelrug</i> ³
16. MHV Maarssen	17. HC Montfoort	18. MHC Vianen	19. DMHC Shinty

Het Masterplan Groot Utrecht bestaat uit een onderzoek, uitgevoerd door het Mulier Instituut, naar de veldcapaciteit in Utrecht en omgeving én dit adviesrapport.

2.1 Onderzoek veldcapaciteit

Het onderzoek naar de veldcapaciteit in Utrecht en de omliggende verenigingen is uitgevoerd in samenwerking met het Mulier Instituut. In dit onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. *Wat is de vraag naar hockeyvelden in de huidige situatie en wat is de verwachte vraag in 2020, 2025 en 2035 in de regio Utrecht, en welke overschotten/tekorten kunnen zich voor gaan doen uitgaande van het aanbod in 2015?*
2. *Waar zijn, per hockeyvereniging in de regio Utrecht, de betreffende leden woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar hun verenigingen?*

Het onderzoeksrapport is separaat bijgevoegd. Een korte samenvatting van de resultaten vindt u in het volgende hoofdstuk (vanaf pagina 5).

2.2 Adviesrapport

Het tweede deel van het Masterplan Groot Utrecht is dit adviesrapport. Op basis van het onderzoek zijn verschillende oplossingsrichtingen uitgedacht welke bij kunnen dragen aan het vergroten van de veldcapaciteit in Utrecht en de omliggende gemeenten (vanaf pagina

² Van de gemeente Stichtse Vecht is alleen hockeyvereniging Maarssen meegenomen, vanwege haar ligging in de nabijheid van Utrecht.

³ Van de gemeente Utrechtse Heuvelrug is alleen hockeyvereniging Shinty meegenomen, vanwege haar ligging in de nabijheid van Utrecht.

7), om zo het aanbod aan hockeyruimte beter in balans te brengen met de behoefte. Het adviesrapport wordt afgesloten met een korte conclusie.

3. Korte samenvatting resultaten onderzoek

Hieronder worden in het kort de belangrijkste resultaten uit het veldcapaciteitsonderzoek weergegeven. Op basis van deze resultaten zijn de oplossingsrichtingen uitgedacht die in het volgende hoofdstuk worden beschreven.

3.1 Recente ontwikkelingen in de hockeysport

De hockeysport heeft in de regio Utrecht de laatste jaren een flinke groei doorgemaakt. Het aantal hockeyers in de regio is tussen 2010 en 2015 gegroeid met 19,6%; in dezelfde periode is de bevolking in de regio gegroeid met 4,4%. Deze toename in hockeyers is onder andere 'opgevangen' door de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio en de aanleg van nieuwe velden bij bestaande verenigingen (in totaal 9 velden in de afgelopen vijf jaar).

3.2 Huidige situatie in de hockeysport

In de regio Utrecht hebben de velden een totale capaciteit van 725 normteams*, terwijl er 735 normteams op zaterdag actief zijn en 409 op zondag. Regiobreed is er op zaterdag dus meer vraag dan aanbod (tekort) en op zondag is er meer aanbod dan vraag (overschot).

Uiteraard verschilt de specifieke situatie per vereniging. In de regio zijn 12 verenigingen die te maken hebben met een tekort op basis van de huidige teamaantallen en velden. De geconstateerde tekorten zijn, op USHC na, allemaal van toepassing op de zaterdag.

Een aantal zaken moet in ogenschouw genomen worden bij bovenstaande getallen:

- Ten eerste heeft een aantal verenigingen doordat ze recent zijn opgericht geen volledige jeugdlijn (Zwaluwen, Rijnvliet, Kromme Rijn, UNO), waardoor de velden nu nog niet vol zijn op de zaterdag. Meer kinderen aannemen is echter geen optie omdat er in de toekomst wel een volledig jeugdlijn ontstaat door doorstroming;
- Ten tweede moet er rekening gehouden worden met trainingstijden. Veel verenigingen hebben nu al te maken met krapte op de velden qua trainingscapaciteit. Deze trainingen vinden immers nagenoeg allemaal na school/werktijd plaats;
- Een groot aantal verenigingen traint met de jongste jeugd op zondag omdat er op zaterdag of doordeweeks geen plek is;
- Tenslotte geven de getallen niet de eventuele wachtlijst of ledenstop bij de verenigingen weer. Wanneer verenigingen de kinderen op de wachtlijst wél zouden aannemen of géén ledenstop zouden hanteren, nemen de tekorten op de zaterdag (fors) toe.

3.3 Toekomstige situatie in de hockeysport

In het onderzoek zijn twee verschillende methoden gebruikt om de toekomstige veldbehoefte (in 2020, 2025 en 2035) van de verenigingen in de regio Utrecht te berekenen:

- bevolkingsprognose methode;
- ledenontwikkelingsmethode.

Door het hanteren van deze twee methodes is een bandbreedte geschetst waar tussen de hockeysport zich naar alle waarschijnlijkheid zal ontwikkelen.

3.3.1 Bevolkingsprognosemethode

De doorrekening met deze eerste methode laat zien dat de behoefte aan hockeyvelden de komende jaren toeneemt, waardoor er (grotere) tekorten ontstaan. Regiobreed ontstaat er

* Met de term normteam wordt bedoeld een volledig seniorenteam. Niet alle teams belasten de velden in dezelfde mate. Om voor kleinere teams te corrigeren, is een bespelingsnorm opgesteld die 'terugrekent' naar het equivalent van volledige seniorenteams, te weten normteams.

op de zaterdag een tekort van ruim 5 velden in 2020, bijna 7 velden in 2025 en bijna 12 velden in 2035. Wanneer deze tekorten niet gecorrigeerd worden met de overschotten, zijn de tekorten op zaterdag zelfs veel groter: in 2020 bijna 10 velden en in 2035 16 velden. Op de zondag blijft een overcapaciteit bestaan.

3.3.2 Ledenontwikkelingsmethode

Omdat de hockeysport de afgelopen vijf jaar enorm gegroeid is, wordt door de toepassing van dezelfde groei reeds in 2020 een groot tekort aan hockeyvelden verwacht op de zaterdag: ruim 20 velden. Het overschot op zondag loopt met drie velden terug.

Er is geen verdere doorberekening gemaakt omdat eerst moet worden bekeken hoe de ledenaantallen zich de komende tijd gaan (of zouden kunnen) ontwikkelen.

3.3.3 Interpretatie doorberekeningen

Voor beide doorberekeningen geldt dat een tweetal zaken in het achterhoofd gehouden moeten worden. Ten eerste moet naast wedstrijdtijd ook rekening gehouden worden met trainingstijden. Een groei van teams betekent ook meer vraag naar trainingsuren. Veel verenigingen hebben nu al te maken met krapte op de velden qua trainingscapaciteit, dit moet allemaal na school/werktijd. Daarbij traint een groot aantal verenigingen met de jongste jeugd op zondag. Ten tweede is in de berekening van de toekomstige veldbehoefte geen rekening gehouden met eventuele huidige wachtlijsten of ledenstops bij de verenigingen.

3.4 Herkomst hockeyleden & reisafstand

Van alle hockeyverenigingen in de regio Utrecht is bepaald waar de leden vandaan komen en hoever zij moeten reizen naar hun vereniging.

3.4.1 Herkomst hockeyleden

Uit de herkomstcijfers blijkt dat de reikwijdte van de huidige verzorgingsgebieden van de verenigingen behoorlijk varieert. Verder valt op dat verenigingen vaak leden hebben uit verschillende gemeenten. Het ledenbestand van de hockeyverenigingen Voordaan, Maarssen, Montfoort, Nieuwegein, SCHC en Schaerwijk bestaat voor meer dan 10 procent uit leden woonachtig in de gemeente Utrecht.

3.4.2 Reisafstand

De gemiddelde reisafstand van de hockeyleden naar hun vereniging in de regio Utrecht is 3,5 kilometer. Bij de meeste verenigingen reizen de senioren gemiddeld verder dan de junioren en de jongste jeugd.

3.5 Conclusie

De hockeysport heeft in de regio Utrecht de laatste jaren een flinke groei meegemaakt. Door deze ontwikkeling voldoet het huidige hockeylandschap niet aan de behoefte. Ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio, heeft deze ontwikkeling ervoor gezorgd dat hockeyers niet bij een hockeyvereniging in hun eigen gemeente terecht kunnen en zich hebben moeten aansluiten bij een vereniging in een andere gemeente. Of zelfs niet kunnen starten met hockey. Ook kampen veel verenigingen, ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van nieuwe verenigingen, met een veldentekort (12 van de 19 verenigingen). Als de tekorten van deze 12 verenigingen bij elkaar worden opgeteld (en niet gecorrigeerd worden met de overschotten van andere verenigingen), komen we op zaterdag uit op een huidig tekort van 4,7 velden.

In de toekomst zal de behoefte aan ruimte voor hockey alleen nog maar groter worden. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de doorstroming binnen de jeugd (en van jeugd naar senioren), de bevolkingsgroei, de huidige wachtlijsten en de enorme populariteit van de sport. Oplossingen voor deze groeiende vraag naar hockeyruimte liggen in het creëren van meer ruimte en/of het beter gebruik maken van de huidige capaciteit. Een overzicht van mogelijk oplossingen treft u aan in het volgende hoofdstuk.

4. Overzicht mogelijke oplossingen

In dit hoofdstuk zullen verschillende oplossingen besproken worden om het aanbod aan hockeyruimte beter in balans te brengen met de behoefte. De hieronder aangedragen oplossingen kunnen verdeeld worden in twee soorten:

1. Oplossingen met huidige aantal velden (zie paragraaf 4.1);
2. Oplossingen door middel van de aanleg van nieuwe velden (zie paragraaf 4.2).

De verschillende oplossingen zullen in onderstaande paragrafen besproken worden. Per oplossing wordt aangegeven welke partij(en) betrokken (moeten) zijn; verenigingen en/of KNHB en/of gemeenten.

Tenslotte wordt in de conclusie (paragraaf 4.3) aangegeven wat de impact van de besproken oplossingen is op de vraag naar hockeyruimte en wat de wenselijke richting is om meer ruimte te creëren.

4.1 Oplossingen binnen bestaande veldcapaciteit

In onderstaande paragraaf worden verschillende mogelijkheden besproken waardoor het binnen de bestaande veldcapaciteit mogelijk wordt om meer mensen te laten hockeyen. Allereerst worden de oplossingen genoemd die reeds gerealiseerd zijn. Vervolgens worden de oplossingsrichtingen besproken waar nu op ingezet wordt door verenigingen en de KNHB. Tenslotte worden de mogelijkheden aangekaart waarmee in de toekomst (mogelijk) nog extra ruimte gewonnen kan worden.

4.1.1 *Gecreëerde ruimte binnen bestaande veldcapaciteit*

In de afgelopen jaren is al een start gemaakt met het creëren van meer ruimte op de huidige velden. Zo is ten eerste in 2009 gestart met de Zondag Jeugd Hockey Competitie; op initiatief van verschillende verenigingen in het Gooi. Deze competitie wordt sinds een aantal jaar ook door de KNHB officieel als competitie erkend en ondersteund.

De Zondag Jeugd Hockey Competitie is een aparte competitie op de zondagochtend, waarbij elke zondag op een andere vereniging wordt gespeeld (afhankelijk van waar er ruimte is). Deze competitie is een alternatief voor (een groot deel van de) clubs met grote wachtlijsten op de zaterdag bij de (jongste) jeugd. Afgelopen seizoenen waren er meer dan 100 deelnemende teams van 10 verschillende verenigingen.

Door de oprichting van de Zondag Jeugd Hockey Competitie zijn er (in Midden Nederland) twee gescheiden jeugd competities ontstaan: een grote jeugd competitie op zaterdag en een kleinere jeugd competitie op de zondag. Dit brengt lastige situaties voor verenigingen met zich mee in het kader van opleiding, (grote) niveau verschillen en het (wel/niet) doorschuiven van teams.

Daarnaast is in het seizoen 2015-2016 het tijdsframe waarin wedstrijden gepland mogen worden op (verzoek van verenigingen) verruimd met een kwartier. Wedstrijden mogen nu om 8.45 uur starten in plaats van om 9.00 uur. Hierdoor kan er een wedstrijd extra gespeeld worden op de zandvelden. Dit houdt in dat elke vereniging twee extra jeugdteams kan aannemen per zandveld dat de vereniging heeft.

4.1.2 *Lopende projecten ter vergroting bestaande veldcapaciteit*

Naast bovenstaande gerealiseerde zaken lopen er ook verschillende projecten/pilots welke nu en in de toekomst meer ruimte kunnen opleveren.

Waar de verenigingen en de KNHB zich van bewust zijn, is dat een intensieve samenwerking van groot belang is: tussen de verenigingen en de KNHB, maar vooral ook tussen verenigingen onderling. Op deze manier kunnen verenigingen elkaar helpen met 'ruimteproblematiek'.

- Voorbeeld 1: Er is nu een aantal 'volle' verenigingen die met elkaar hebben afgesproken wachtlijstkinderen door te verwijzen naar verenigingen waar nog plek is.
- Voorbeeld 2: Er zijn diverse verenigingen die werken met een samenwerkingsovereenkomst. Verenigingen die te veel leden hebben om kwijt te

kunnen op hun velden, mogen wedstrijden spelen op een verenging die (nog) niet vol is.

Deze samenwerkingsvoorbeelden kunnen we verder uitlichten en uitbreiden aan de hand van de behoefte van de verenigingen. Het bondsbureau kan een centrale plaats innemen om in de juiste periode al met de verenigingen tot inzicht te komen waar het komende seizoen de problemen zich gaan voordoen.

Het intensiveren van de samenwerking tussen verenigingen onderling en de KNHB is een oplossingsrichting die boven alle andere mogelijkheden staat. Dit is namelijk essentieel voor verdere ontwikkelingen in de toekomst.

Andere oplossingsrichtingen waar we nu mee aan de slag zijn:

1. Pilot: Jeugd op Zondag (KNHB & Verenigingen)

In het seizoen 2015-2016 is de KNHB in het district Midden Nederland gestart met een pilot waarbij teams in de D- en C-lijn maximaal twee keer per seizoen op zondag mogen spelen. De reden voor het starten van deze pilot waren de overvolle velden bij een groot deel van de verenigingen (53%) in Midden Nederland. Het mee doen aan de pilot is niet verplicht, verenigingen hebben de keuze of ze wel of niet mee willen doen. Van de 49 verenigingen in Midden Nederland deden in het seizoen 2015-2016 26 verenigingen mee.

Na een succesvol eerste seizoen, wordt in het seizoen 2016-2017 vervolg gegeven aan deze pilot. Verenigingen hebben dit seizoen de mogelijkheid om naast de C- en D-jeugd ook met de andere jeugdteams deel te nemen. Hierdoor is het aantal deelnemende teams sterk toegenomen.

Doel is om na komend seizoen te beslissen of er structureel met de jeugdteams af en toe op zondag gespeeld kan worden. In deze overweging moet rekening gehouden worden met religie en het feit dat de jeugd hierdoor (net als bij zaalhockey) geen vaste wedstrijddag meer heeft; kan nadelen hebben voor ouders en kader hockeyvereniging. Wanneer hier voor gekozen wordt, kunnen verenigingen meer jeugd teams aannemen (afhankelijk van het aantal senioren-teams).

2. Van 60-40 verhouding, naar 50-50 verhouding (KNHB)

De KNHB hanteerde in het verleden een strikte 60-40 verhouding. Wat inhoudt dat verenigingen 60% van hun teams thuis kon laten spelen op een wedstrijddag. Op deze manier kon een vereniging bij een scheve toedeling van thuiswedstrijden altijd de wedstrijden kwijt op haar velden.

De afgelopen jaren is de KNHB soepeler geworden in deze richtlijn en is de verhouding 60-40 steeds meer een advies geworden richting verenigingen. Verenigingen hebben daardoor de mogelijkheid om een 50-50 verhouding te hanteren; dat wil zeggen dat precies de helft van de leden thuis hun wedstrijden kan spelen. Dit betekent echter wel dat wanneer de wedstrijdverdeling niet helemaal optimaal is een vereniging automatisch een uitdaging heeft in de planning (en in contact moet treden met collega wedstrijdsecretarissen om wedstrijden te wisselen van locatie). Hierdoor komt er meer druk te liggen bij de vrijwilliger (wedstrijdsecretaris).

Veel verenigingen hanteren op dit moment nog steeds een 60-40 verhouding waardoor de wedstrijdsecretaris de wedstrijden makkelijk kan inplannen op de beschikbare velden in de beschikbare tijd. De KNHB gaat verenigingen (lees: wedstrijdsecretarissen) inlichten over de mogelijkheid om een 50-50 verhouding aan te houden en hen ondersteunen om binnen deze verhouding nog steeds uit te komen met de wedstrijdplanning. Dit kan door:

- Een praktisch deel te koppelen aan de bijeenkomst voor wedstrijdsecretarissen;
- Ervaren wedstrijdsecretarissen te koppelen aan minder-ervaren wedstrijdsecretarissen;
- Face-to-face ondersteuning door bondsbureau;
- PROOST (bespelingsintensiteitsprogramma) aanbieden voor inzicht in huidige- en toekomstige veldcapaciteit.

3. Tijdslot semi-watervelden inkorten/scherp op sproei- en wisseltijden (KNHB & Verenigingen)

De afgelopen jaren hanteerde de KNHB de volgende planningsnorm voor 11-tallen:

- 90 minuten zandveld;
- 105 minuten (semi-)waterveld.

Reden voor de extra plantijd op semi-watervelden en watervelden is de tijd voor het sproeien.

Vanaf het seizoen 2016-2017 krijgen verenigingen de mogelijkheid om ook voor semi-watervelden een plantijd aan te houden van 90 minuten (en daarmee af te wijken van de gangbare 105 minuten). Hiervoor dient dan wel dispensatie aangevraagd te worden bij de competitieleider van het district.

Het verlenen van dispensatie aan een vereniging gebeurt echter niet zo maar. Deze wordt alleen verleend wanneer een vereniging aantoont de verantwoordelijkheid voor de 90 minuten plantijd te kunnen dragen. Dit kan een vereniging laten zien door het schrijven van een plan (incl. voorbeeld planning)* hoe zij in 90 minuten kunnen voldoen aan de vereisten die leiden tot een goed bespeelbaar en veilig veld:

- Sproeien na elke ronde/wanneer dit noodzakelijk is voor het veld;
- Gedurende de gehele speeldag wordt bewaakt of wedstrijden op tijd beginnen (en waar nodig aangejaagd);
- Geen uitloop door de sproeirondes.

Dit betekent dat er meer gevraagd wordt van verenigingen en de vrijwilligers.

Deze wijziging in de planningsnorm geeft verenigingen de mogelijkheid om op de semi-watervelden zeven (in plaats van zes) wedstrijdrondes te spelen. Verenigingen kunnen daardoor twee teams extra aannemen per semi-waterveld.

4. Grotere teams: 16 kinderen in breedte-jeugd, meer senioren in een team (Verenigingen)

Een laatste oplossing waar veel verenigingen mee zijn begonnen om meer kinderen te kunnen aannemen, is het vergroten van de teams. In de Veteranen, Senioren en (breedte) A-jeugd bevat dit goed, echter zijn de ervaringen in de jongere categorieën minder positief. Meer kinderen in een team, leidt tot meer kinderen op de bank en uiteindelijk minder speeltijd per kind. Dit terwijl kinderen juist lid zijn om te kunnen hockeyen. Het is dus niet wenselijk om deze oplossing verenigingsbreed in te zetten.

4.1.3 Nog te creëren mogelijkheden ter verruiming bestaande veldcapaciteit

Naast de gerealiseerde en lopende zaken zijn er nog andere mogelijkheden om in de toekomst meer ruimte te creëren op de huidige velden.

1. Vergroten ruimte speeldagenkalender op de zaterdag (KNHB)

Gedurende een seizoen spelen de meeste teams 20 veldhockeywedstrijden en deze worden afgewerkt in 20 speelweekenden met daarnaast 4-5 reservedata die meestal op feestdagen en in vakanties worden gepland. Het komend seizoen zal worden gebruikt om nader te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de 20 wedstrijden te plannen in 22 speeldagen zodat hierdoor per saldo 2 speeldagen worden toegevoegd en er extra capaciteit ontstaat om meer kinderen te laten spelen. Het lijkt een eenvoudig onderzoek maar deze problematiek is lastiger dan het lijkt. Naast de veldhockeycompetitie spelen inmiddels nagenoeg alle teams ook een zaalhockeycompetitie, blokkeert het weer in de winterperiode het plannen van extra rondes, blijft het spelen van wedstrijden in vakanties qua bezetting lastig en is een planprogramma die dit zou kunnen faciliteren (automatisering) nog niet verkrijgbaar (en moet derhalve worden ontwikkeld).

Alternatief daarbij is dat er een aparte speeldagenkalender komt per categorie waarbij iedere categorie een andere kalender heeft. Hierdoor worden er per saldo 1 of 2 rondes toegevoegd

* Een voorbeeld van Naarden is te vinden op www.hockeycorner.nl.

zodat ook meer ruimte ontstaat. Ook dit wordt in het onderzoek betrokken. Naast het creëren van meer ruimte heeft dit als positief bij effect dat de kalenders meer afgestemd kunnen worden op de doelgroep.

2. (Incidenteel) uitbreiden speeltijden Senioren (KNHB)

Een derde mogelijkheid is het verder uitbreiden van de tijdsframe waarin wedstrijden gepland mogen worden. Idee om nog een extra speelronde mogelijk te maken aan het einde van de dag: van 19:15 uur tot 20:45 uur.

De verenigingen in Utrecht en omgeving geven aan dit geen wenselijke oplossing te vinden voor de zaterdag. Dit is geen ideale speeltijd voor de jeugd en vraagt veel van het betrokken kader (bar, coaches, scheidsrechters etc.). Het zou wel een combinatie oplossing kunnen zijn met het spelen van de jeugd op zondag. Het tijdsframe zou dan alleen uitgebreid worden op de zondag, op dit tijdsframe spelen dan de seniorenteams (waarvoor in de ochtend geen plek meer is door de jeugdwedstrijden die op zondag gespeeld worden).

3. Vrijdagavond competitie (KNHB)

Een laatste mogelijkheid is kijken of het mogelijk is om een deel van de competitie die op zaterdag of zondag gespeeld wordt te verplaatsen naar de vrijdagavond. Op deze manier komt er op een van deze dagen ruimte vrij, welke ingezet kan worden op een andere manier.

Deze mogelijkheid zal echter eerst verder onderzocht moeten worden op haalbaarheid, wenselijkheid en impact. Tevens moet goed gekeken worden welke doelgroep dan op deze vrijdagavond geplaatst zou worden. Voor nu dus nog geen concrete invulling, maar wel de moeite waard om verder te onderzoeken.

4.1.4 Overig

Verenigingen realiseren zich dat het aanleggen van velden niet zo maar gebeurt en dat het belangrijk is dat de velden die er liggen intensief worden gebruikt. Daarom zijn er verschillende initiatieven om een zo groot mogelijke bezetting te krijgen:

- Vervoer voor studenten naar de vereniging (Verenigingen)
- Gymlessen op de vereniging
- Buiten Schoolse Opvang (BSO).

4.1.5 Trainingscapaciteit

Kanttekening bij het steeds verder vullen door de week en optimaler gebruik van de velden in het weekend is de uitdaging met betrekking tot de trainingscapaciteit. Veel verenigingen hebben nu al te maken met krapte op de velden qua trainingscapaciteit, dit moet allemaal na school/werktijd. Daarbij traint een groot aantal verenigingen met de jongste jeugd op zondag.

Hiervoor worden nu creatieve oplossingen bedacht (instuiftrainingen: trainen met een mix van teams of een betaalde trainer aannemen die in de middag trainen kan geven), maar op een gegeven moment is hier de rek ook uit.

4.2 Oplossingen met extra veldcapaciteit

Zoals in het vorige paragraaf beschreven, wordt er binnen de bestaande capaciteit gezocht naar mogelijkheden om zoveel mogelijk mensen te laten hockeyen. We lopen echter ook daar tegen de grenzen van de mogelijkheden aan. Er kan niet in de huidige en toekomstige behoefte worden voorzien, zonder ook te investeren in de veldencapaciteit.

Gelukkig zien we binnen de gemeente Utrecht dat er met de aanleg van de velden van Rijnvliet, in dat deel van de stad, direct in een behoefte wordt voorzien. Daarnaast zal met elkaar moeten worden onderzocht welke fysieke en financiële ruimte er is om de capaciteit om te kunnen hockeyen verder uit te breiden. In de volgende paragraaf is een aantal oplossingsrichtingen nader beschreven.

4.2.1 *Nog te creëren ruimte met extra veldcapaciteit*

1. Nieuwe velden aanleggen bij bestaande hockeyverenigingen

De hockeyvereniging is de basis voor de ontwikkeling van onze sport, nu en in de toekomst. Vanuit de vereniging wordt zowel binnen de sport, als in relatie met de omgeving, invulling gegeven aan het plezier dat wordt beleefd door de beoefening van de sport. Het versterken van de positie van de huidige verenigingen, zorgt daarbij voor de meest duurzame invulling van het sportaanbod. In ons geval hockey. Eén van de manieren om dat te doen is door de capaciteit van de huidige verenigingen (waar mogelijk) te vergroten. Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de bestaande structuren van de organisatie en is de kans van kennisoverdracht binnen de verenigingen het grootst. Bij het onderzoeken van de mogelijke fysieke ruimte om tot uitbreiding van de veldencapaciteit te komen, moet ook worden overwogen of er ruimte gecreëerd kan worden, bijvoorbeeld door de bezettingsgraad van voetbalvelden te verhogen door de aanleg van kunstgras voetbalvelden. Als gevolg daarvan is er minder fysieke ruimte nodig, en ontstaat er mogelijk ruimte voor hockey.

Mocht het binnen de huidige locatie niet mogelijk zijn de veldencapaciteit verder uit te breiden, kan worden overwogen op een andere locatie velden aan te leggen. Dit verdient echter niet de voorkeur boven het uitbreiden van de capaciteit van de huidige locatie.

2. Nieuwe hockeyvelden aanleggen bij bestaande sportcomplexen

Zoals aangegeven is de vereniging de basis voor de sportbeleving. De identiteit van de vereniging en de mogelijkheid om gebruik te maken van een bestaande structuur, maken de slagingskans op structurele inbedding het grootst. Het uitbreiden van de veldencapaciteit, zou ook kunnen gebeuren door hockey 'toe te voegen' aan een bestaande sportvereniging (zijnde momenteel geen hockeyvereniging) in dit verzorgingsgebied. Daarbij kan worden gezocht naar de meest logische locatie, in combinatie met de fysieke ruimte die daar beschikbaar is. Mocht er geen tot weinig aansluiting zijn tussen de bestaande vereniging en het hockeyaanbod, zou een dergelijk veld ook gebruikt kunnen worden als 'overloopveld' voor de reeds bestaande verenigingen. In de afgelopen jaren is op deze wijze gebruik gemaakt van de velden op Olympos (met name op de zaterdag).

3. Nieuwe verenigingen op plekken waar momenteel nog te weinig hockey aangeboden wordt

Een derde mogelijkheid is het oprichten van een nieuwe vereniging, zoals dat onlangs met Rijnvliet en UNO is gedaan. Aandachtspunt bij het oprichten van een nieuwe vereniging, is het mogelijk cannibaliserende effect van de nieuwe vereniging op de bestaande verenigingen. Niet alleen wat betreft het aantal leden, maar ook wat betreft het (bestuurlijk) kader. We merken dat het leereffect van een nieuwe vereniging een (veel) langer traject is, dan de uitbreiding van de reeds bestaande verenigingen.

4. Overloop velden op willekeurig plek in gemeente: kunnen gebruikt worden door bestaande verenigingen

Een vierde, meer controversiële oplossingsrichting, is het aanleggen van velden die structureel als 'overloopveld' ingezet kunnen worden. Deze velden moeten het gebrek aan capaciteit opvangen, door ze op een 'neutrale' plek aan te leggen. Er kleeft een aantal lastige punten aan deze oplossing, bijvoorbeeld op basis van welke veldencapaciteit verenigingen teams aannemen. Maar ook hoe een dergelijk veld in verbinding blijft staan met de vereniging.

4.2.2 *Financiering*

Uiteraard is iedereen zich ervan bewust dat de financiering van sportaccommodaties kostbaar is en dat gemeenten daar de grootste financier van zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat de mobiliteit van hockeyers relatief groot is, met als gevolg dat ze buiten de gemeentegrenzen van hun woonplaats hun sport beoefenen. De investeringsbeslissingen voor accommodaties blijven echter binnen de gemeentegrenzen. Daarbij is iedereen uiteraard op zoek naar een zo hoog mogelijk rendement van de

investeringen. Het zou de verkenning waard kunnen zijn als de U10* 'bovengemeentelijk' met elkaar een accommodatiefonds inricht, om zodoende regionaal in te kunnen spelen op de ontwikkeling van de sportbehoefte. De aannahme is dat daarmee de bestaande middelen effectiever ingezet kunnen worden.

4.2.3 Multifunctionele velden

Waar mogelijk is het uiteraard goed om zo efficiënt mogelijk met de velden om te gaan. Er is een aantal sporten waarmee dat relatief eenvoudig kan, bijvoorbeeld met Korfbal en Lacross. Uiteraard wordt daarbij ook naar de combinatie tussen voetbal en hockey gekeken. Echter, op dit moment is er nog geen veld dat voldoet aan de veiligheids- en technische eisen die ervoor zorgen dat voor beide sporten het risico op blessures/ongelukken zo laag mogelijk is. Mocht dit zover zijn, moet worden gekeken in hoeverre dit ook daadwerkelijk een oplossing is, of dat de (piek) belastingen van beide sporten op hetzelfde moment vallen.

4.3 Conclusie

In de voorgaande paragrafen zijn verschillende oplossingen besproken die kunnen bijdragen aan het creëren van meer ruimte voor hockey. Er kan ruimte gecreëerd worden door efficiënter gebruik van het huidige aantal velden en door de aanleg van nieuwe velden. Binnen deze twee oplossingsrichtingen zijn verschillende oplossingen mogelijk:

Oplossingen binnen bestaande veldcapaciteit

- Zondag Jeugd Hockey Competitie
- Verruiming tijdsframe: 8.45 – 17.45 (speelronde extra)
- Pilot: Jeugd op Zondag (KNHB & Verenigingen)
- Van 60-40 verhouding, naar 50-50 verhouding (KNHB)
- Tijdslot semi-watervelden inkorten/scherp op sproei- en wisseltijden (KNHB & Verenigingen)
- Grotere teams: 16 kinderen in breedte-jeugd, meer senioren in een team (Verenigingen)
- Vergroten ruimte speeldagenkalender op de zaterdag (KNHB)
- (Incidenteel) uitbreiden speeltijden Senioren (KNHB)
- Vrijdagavond competitie (KNHB)

Oplossingen met extra veldcapaciteit

- Nieuwe velden aanleggen bij bestaande hockey verenigingen
- Nieuwe hockeyvelden aanleggen bij bestaande sportcomplexen
- Nieuwe verenigingen op plekken waar momenteel nog te weinig hockey aangeboden wordt
- Overloop velden op willekeurig plek in gemeente: kunnen gebruikt worden door bestaande verenigingen
- *Wellicht in de toekomst: multifunctionele velden*

Zoals aangegeven is een deel van bovenstaande oplossingen al gerealiseerd, zo bestaat de Zondag Jeugd Hockey Competitie als sinds 2009, is het tijdsframe al opgerekt met een kwartier en is hockeyclub Rijnvliet opgericht. Uit het onderzoek van Mulier blijkt echter dat dit niet genoeg is. Nog steeds kampen veel verenigingen met ruimtegebrek.

We moeten dus met elkaar (gemeente, verenigingen en KNHB) aan de slag om meer ruimte te creëren voor hockey. Zoals aangegeven in paragraaf 4.1 (bladzijde 11) zijn de KNHB en verenigingen met elkaar al aan het zoeken naar mogelijkheden om slimmer gebruik te maken van de bestaande capaciteit. Enerzijds kijken we naar mogelijkheden om nog meer wedstrijden én kinderen te laten spelen op één dag (grotere teams, inkorten tijdslot), anderzijds kijken we naar mogelijkheden om een betere spreiding te creëren van wedstrijden over de weekenddagen.

* De U10 is een netwerk van tien gemeenten in de provincie Utrecht: De Bilt, Bunnik, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist. De samenwerking vindt plaats op het terrein van economie, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid en het sociale domein.

Zoals hierboven toegelicht lopen er twee initiatieven waarbij jeugdwedstrijden op zondag in plaats van zaterdag worden gespeeld (Zondag Jeugd Hockey Competitie en de Pilot Jeugd op zondag); dit om de druk van de zaterdag af te halen en meer kinderen te kunnen laten hockeyen. De KNHB zal de komende tijd in gesprek gaan met de verenigingen om te kijken hoe hier in de toekomst verder vorm aan gegeven zal worden. Gegeven is in ieder geval dat er meer flexibiliteit moet komen in de wedstrijddagen voor de jeugd om tot een betere spreiding van wedstrijden over de weekenddagen te komen.

Deze initiatieven en oplossingen zijn echter niet voldoende om te voorzien in de gehele vraag naar ruimte voor hockey. We merken nu al dat verenigingen ook op de zondag (nagenoeg) vol zitten doordat ze mee doen aan de Zondag Jeugd Hockey Competitie, bijvoorbeeld Fletiomare. Daarnaast zijn er verenigingen die op zondag al (nagenoeg) vol zitten met senioren teams (Kampong, Zwaluwen, USHC). Dit zal in de toekomst alleen nog maar meer worden.

Daarbij komt nog dat er naast wedstrijdcapaciteit rekening gehouden moet worden met trainingscapaciteit. Een groei van teams betekent ook meer vraag naar trainingsuren. Veel verenigingen hebben nu al te maken met krapte op de velden qua trainingscapaciteit, dit moet allemaal na school/werktijd. Bovendien traint een groot aantal verenigingen met de jongste jeugd op zondag. Tenslotte zijn er momenteel diverse verenigingen met een wachtlijst of ledenstop. Ook deze (niet zichtbare) groep willen we laten hockeyen.

Kortom, naast het beter gebruik maken van de huidige velden moet het aantal velden uitgebreid worden. Hiervoor zijn (zoals toegelicht in paragraaf 4.2. op bladzijde 10) verschillende mogelijkheden. Op basis van het onderzoek van het Mulier Instituut zijn er door de KNHB (en de verenigingen) regio's aangewezen waar de nood het hoogst is (zie bijlage 1, bladzijde 15). Belangrijk is om per regio met elkaar te kijken (verenigingen, gemeente en de KNHB) welke mogelijkheden er daar zijn om extra velden te realiseren om op die manier het beste aan te sluiten bij ieders wensen en plannen.

Uiteraard is iedereen zich ervan bewust dat de financiering van sportaccommodaties kostbaar is en dat gemeenten daar de grootste financier van zijn. Het zou de verkenning waard kunnen zijn als de U10 'bovengemeentelijk' met elkaar een accommodatiefonds inricht, om zodoende regionaal in te kunnen spelen op de ontwikkeling van de sportbehoefte. De aanname is dat daarmee de bestaande middelen effectiever ingezet kunnen worden.

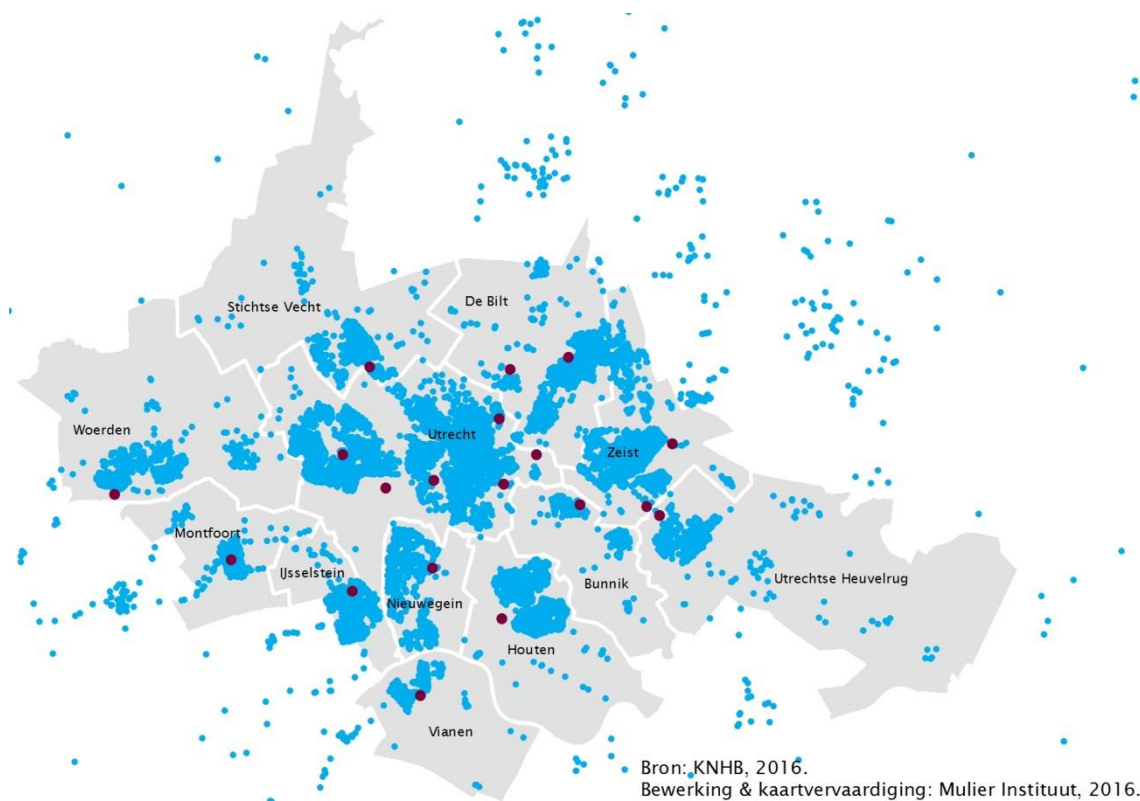
5. Planning

<i>Wat</i>	<i>Wie</i>	<i>Wanneer</i>
Meer kinderen/teams op een speeldag te laten spelen		
Verruiming tijdsframe (speelronde extra)	KNHB	September 2015
Tijdslot semi-watervelden inkorten/scherp op sproeien wisseltijden	KNHB, Verenigingen	September 2016
Van 60-40 verhouding, naar 50-50 verhouding	KNHB, Verenigingen	Oktober 2016
Grotere teams (breedte-jeugd, senioren)	Verenigingen (waar mogelijk)	Loopt
Meer spreiding wedstrijden over wedstrijddagen		
Bekijken welk(e) oplossing(en) het meeste opleveren en het beste passen bij de wensen van de verenigingen (Zondag Jeugd Hockey Competitie, Pilot Jeugd op zondag, vergroten speeldagenkalender, vrijdagavondcompetitie, uitbreiden speeltijden senioren)	KNHB, Verenigingen	Seizoen 2016-2017
Nieuwe velden		
Bekijken welke mogelijkheden het beste passen bij de wensen van de verenigingen, gemeenten en de KNHB (zie bijlage 1: regio's waar extra velden in ieder geval nodig zijn).	KNHB, Verenigingen, Gemeenten	Seizoen 2016-2017

Bijlage 1: regio's waar extra velden nodig zijn

Zoals in het adviesrapport aangegeven zijn er, naast het beter gebruik maken van de huidige velden, extra hockeyvelden nodig. Op basis van het onderzoek van het Mulier Instituut zijn door de verenigingen en de KNHB regio's aangewezen waar de nood het hoogst is.

Bij het aanwijzen van deze regio's is ten eerste rekening gehouden met de herkomst van de leden van verenigingen. Door het Mulier Instituut is een totaal kaartje voor de regio Utrecht gemaakt met daarop zichtbaar waar alle hockeyende leden wonen (van alle verenigingen samen). Dit kaartje is vergeleken met de kaarten die gemaakt zijn per vereniging waar de leden woonachtig zijn.

Daarnaast zijn ook de volgende zaken meegenomen:

- toekomstige overschotten/tekorten verenigingen;
- hockeyleden dichtheid per gemeente;
- (toekomstige) bouwprojecten.

Op basis van al deze gegevens kunnen we een aantal regio's aanwijzen waarbij we er vanuit kunnen gaan dat er sowieso extra velden nodig zijn (bovenop het beter gebruik maken van de huidige capaciteit). Dit zijn:

1. Regio Utrecht Oost;
2. Regio Utrecht West;
3. Regio de Bilt;
4. Regio Zeist/Utrechtse Heuvelrug;
5. Regio Bunnik.

Hieronder wordt per regio toegelicht waarom extra veldruimte noodzakelijk is.

1. Regio Utrecht Oost

Wanneer we kijken naar Utrecht Oost blijkt dat de verenigingen in deze regio (UNO, USHC, Kampong) de komende jaren te kampen krijgen met tekorten; minimaal -1,7 velden tekort op de zaterdag en -0,6 op de zondag in 2035). Tevens hebben al deze verenigingen een wachtlijst of ledenstop, wat betekent dat zij potentiële hockeyers niet kunnen plaatsen. Daarnaast hockeyen veel mensen die in Utrecht Oost wonen bij verenigingen buiten deze regio (o.a. omdat ze niet bij UNO, USHC of Kampong terecht kunnen). Verenigingen die leden uit Utrecht Oost in hun ledenbestand hebben, zijn: Zwaluwen, Fletiomare, Maarssen, Shinty, Voordaan, Phoenix, Nieuwegein, Rijnvliet, Schaerweijde en SCHC).

Uit deze gegevens valt op te maken dat er in de regio Utrecht Oost meer hockeyers of potentiële hockeyers wonen dan er velden zijn. Het valt daarom aan te bevelen om in deze regio te kijken naar mogelijkheden om meer veldcapaciteit te creëren. Belangrijk om hierbij ook te kijken naar/overleg te hebben met aangrenzende regio's: de Bilt (3) en Zeist/Utrechtse Heuvelrug (4).

2. Regio Utrecht West

In de regio Utrecht West liggen drie verenigingen: Zwaluwen, Rijnvliet en Fletiomare. Alle drie de verenigingen hebben nu al flinke wachtlijsten bij de jeugd en krijgen daarnaast in 2035 te kampen met tekorten op de zaterdag (in totaal -5,9 velden). Deze drie verenigingen herbergen de meeste hockeyers in deze regio, maar ook Maarssen en Montfoort hebben leden uit dit gebied. De komende jaren zal in de regio nog veel gebouwd worden (onder andere de Merwedekanaalzone is volop in ontwikkeling), wat ook weer nieuwe potentiële hockeyers met zich meebrengt.

Uit deze gegevens blijkt dat in deze regio vooral druk zit op de zaterdag (wachtlijsten, nieuwbouw) en dit zal de komende jaren ook zo blijven. Dit kan gedeeltelijk opgelost worden door bijvoorbeeld met de jeugd competitie op zondag te spelen (wat Fletiomare al doet), maar dan nog is extra veldcapaciteit noodzakelijk. Goed om bij het bekijken van deze mogelijkheden overleg te hebben met aangrenzende regio's: Stichtse Vecht, Montfoort, IJsselstein en Woerden.

Uit deze gegevens blijkt dat in deze regio vooral druk zit op de zaterdag (wachtlijsten, nieuwbouw) en dit zal de komende jaren ook zo blijven. Dit kan gedeeltelijk opgelost worden door bijvoorbeeld met de jeugd competitie op zondag te spelen (wat Fletiomare al doet), maar dan nog is extra veldcapaciteit noodzakelijk. Goed om bij het bekijken van deze mogelijkheden overleg te hebben met aangrenzende regio's: Stichtse Vecht, Montfoort, IJsselstein en Woerden.

3. Regio de Bilt

In de regio de Bilt hockeyt 5% van de bevolking. Dit is het hoogste percentage van de hele regio. Hockeyers in deze regio hockeyen over het algemeen bij SCHC en Voordaan. SCHC en Voordaan zitten beiden momenteel volledig vol op de zaterdag en hanteren een ledenstop/wachtlijst voor de jeugd. Op zondag is er bij SCHC nog ruimte, maar bij Voordaan niet of nauwelijks. In de toekomst geldt voor beide verenigingen dat er tekorten ontstaan op de zaterdag (minimaal -2,7 velden), bij Voordaan blijft ook de zondag vol.

Ook in de regio de Bilt zijn er dus meer (toekomstige) hockeyers of potentiële hockeyers wonen dan er velden zijn. Ook in deze regio geldt dat dit tekort gedeeltelijk weggewerkt kan worden door een betere verdeling te creëren tussen de zaterdag en de zondag, maar dit zal niet genoeg zijn om aan de vraag te voldoen. Er zal gekeken moeten worden naar mogelijkheden om extra velden aan te leggen. Zeer belangrijk voor deze regio is afstemming hierover met Utrecht Oost: zowel SCHC als Voordaan hebben namelijk veel Utrechtse leden, respectievelijk 13 en 59 procent.

4. Regio Zeist/Utrechtse Heuvelrug

De vierde regio in dit rijtje is de regio Zeist/Utrechtse Heuvelrug. De hockeyers in deze regio hockeyen over het algemeen bij de verenigingen: Schaerweijde, Phoenix en Shinty. Voor

deze drie verenigingen geldt dat zij vol zitten op de zaterdag en daarbovenop een wachtlijst/ledenstop hanteren. In 2035 zal in deze regio een minimaal tekort van -3,9 velden op de zaterdag ontstaan. Dit tekort zal waarschijnlijk groter worden aangezien Phoenix met ingang van het seizoen 2016-2017 van hun twee zandvelden, twee watervelden heeft gemaakt (wat betekent dat er 4 teams minder kunnen spelen op een wedstrijddag).

Uit deze gegevens blijkt dat in deze regio vooral druk zit op de zaterdag en dit zal de komende jaren ook zo blijven. Ook hier geldt dat deze druk voor een deel opgevangen kan worden gedeeltelijk opgelost worden door een beter gebruik van de huidige veldcapaciteit. Echter zou extra veldcapaciteit hierop een welkome aanvulling zijn. Aangezien er twee gemeenten onderdeel uitmaken van deze regio is overleg hierover essentieel. Tevens zijn de ontwikkelingen in de Bilt en in Utrecht Oost van invloed op de tekorten in de regio.

5. Regio Bunnik

In de regio Bunnik ligt het percentage hockeyers ook redelijk hoog: 3,1% van de bevolking. Van de hockeyers die in Bunnik wonen hockeyt bijna 84% bij hockeyclub Kromme Rijn. Deze vereniging heeft dus een sterke regiofunctie. Kromme Rijn heeft echter nu al te kampen met ruimtegebrek op de zaterdag en dit zal in de toekomst alleen nog maar groter worden (minimaal -1,8 velden tekort). Op de zondag is er nog ruimte, maar deze ruimte wordt ook beperkte. Inmiddels heeft Kromme Rijn 5 seniorteams op de zondag spelen (in plaats van de genoemde 2).

Uit deze gegevens blijkt dat extra veldcapaciteit geen overbodige luxe is in deze regio. Het tekort op de zaterdag kan niet opgevangen worden met de capaciteit die nog over is op de zondag, zelfs wanneer de benutting van de velden nog verder geoptimaliseerd wordt.

Uit het onderzoek van het Mulier Instituut blijkt daarnaast dat er in de regio Houten in ieder geval in de komende tien jaar een tekort aan velden is op de zaterdag. Ook in deze regio zou daarom een extra veld goed te gebruiken zijn.